

Nieuwsbegrip Extra

Met enige regelmaat ontwikkelt Nieuwsbegrip in opdracht van bedrijven of maatschappelijke organisaties een speciale themales. Bedrijven die ons vragen om zulke lessen te ontwikkelen, doen dit vaak in het kader van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'. Ideële organisaties brengen via de les het maatschappelijke onderwerp waarop zij zich richten onder de aandacht.

De Nieuwsbegrip Extra-lessen worden mogelijk gemaakt door financiering van de externe opdrachtgever. De inhoud van de lessen wordt echter ontwikkeld door en valt volledig onder verantwoording van de Nieuwsbegripredactie.

Handleiding Nieuwsbegrip over Het Vergeten Kind, niveau A

Vooraf

Deze les is ontwikkeld in samenwerking met Stichting Het Vergeten Kind. Stichting Het Vergeten Kind wil aandacht vragen voor kinderen die het moeilijk hebben, omdat er thuis veel problemen zijn. Soms is de situatie zo ernstig dat kinderen niet meer bij hun

ouders wonen. Alle kinderen moeten zich gehoord en gezien voelen en moeten op een veilige en stabiele plek kunnen wonen en zich positief kunnen ontwikkelen. De les sluit aan bij de Week van Het Vergeten Kind 2022. Tijdens deze week wordt speciale aandacht gevraagd voor een thema rondom kwetsbare kinderen in Nederland. De week vindt plaats van 29 januari tot en met 4 februari. Meer informatie over Het Vergeten Kind vind je op de website www.hetvergetenkind.nl.

Het onderwerp van deze les kan soms wel indruk maken op de kinderen in de klas. Zoek je tips om te praten over dit onderwerp of wil je dieper op dit onderwerp in gaan, dan kun je een kijkje nemen op www.hetvergetenkind.nl/heppieindeklas. Daar vind je o.a. mooie bruikbare filmpjes.

Lesoverzicht

Onderwerp *Ieder kind een liefdevol thuis*

Deze les sluit aan bij de Week van Het Vergeten Kind.

NB: Het onderwerp kan gevoelig liggen in de klas, zeker wanneer er kinderen in jouw klas zijn die het thuis ook moeilijk hebben. Houd daar rekening mee.

Lesdoel De leerlingen lezen de tekst actief aan de hand van sleutelvragen. Ook maken ze een 4-2-2-schema bij de tekst, beantwoorden ze vragen over woorden in de tekst en bedenken ze wat een huis liefdevol maakt en bedenken ze met elkaar nieuwe ideeën voor een actie om geld op te halen voor Stichting het Vergeten Kind of schrijven ze een zes-woorden-verhaal.

Leesdoel De leerlingen kunnen vertellen wat bedoeld wordt met vergeten kinderen. Ook kunnen ze vertellen hoe het komt dat die kinderen zich vergeten voelen en wat Stichting Het Vergeten Kind doet om deze kinderen te helpen.

Opdracht 1 Actief lezen en sleutelvragen beantwoorden

Opdracht 2 Sleutelschema: een 4-2-2-schema maken

- Opdracht 3** Vragen over woorden in de tekst beantwoorden
Opdracht 4 Wat maakt een huis liefdevol? (extra opdracht)
Opdracht 5 Oefenen met de woorden uit de tekst (extra opdracht)
Opdracht 6 Bedenk een leuke actie of Schrijf een zes-woorden-verhaal (extra opdracht)
referentie-niveau De tekst is geschreven op Nieuwsbegripniveau A en sluit aan bij referentieniveau <1F

Materiaal

Voor elke leerling:

- de tekst *Ieder kind een liefdevol thuis* (niveau A);
- bijbehorende opdrachten voor niveau A;
- voor abonnees van Nieuwsbegrip: de strategiekaart Ophelderen van onduidelijkheden en de woordhulp (op de website bij Basismateriaal).

Woordenschat (NB met deze woorden zijn geen online-oefeningen beschikbaar):

de aandacht	= de zorg
verwaarlozen	= niet goed voor iets of iemand zorgen
mishandelen	= pijn doen
kwetsbaar	= zwak en weinig beschermd
verslaafd	= als je ergens niet mee kunt stoppen, bijvoorbeeld met alcohol drinken of gokken
zich ontwikkelen	= groeien
het pleeggezin	= een gezin dat een kind van een ander opvangt en ervoor zorgt alsof het een eigen kind is
organiseren	= regelen
de activiteit	= iets wat je doet of waarmee je bezig bent
de hulpverlener	= iemand die voor zijn werk anderen helpt

Opdrachten

Toelichting

Actief lezen en sleutelvragen

In de basislessen van Nieuwsbegrip ligt de nadruk op het onderdeel Actief lezen. Onder actief lezen verstaan we het lezen van de tekst in drietallen, waarbij leerlingen in interactie met elkaar bespreken waar de tekst over gaat. Hierbij zijn ze gericht op de inhoud. Bij het actief lezen is het de bedoeling dat de leerlingen voorspellen, onduidelijkheden ophelderen en zelf vragen stellen. Hiervan maken ze notities op het werkblad Actief lezen. De sleutelvragen stimuleren leerlingen om verbanden te doorzien, afleidingen te maken en de tekst samen te vatten. Deze activiteiten zijn erop gericht de leerlingen te ondersteunen in het vormen van een mentaal plaatje van de tekst.

Werkwijze

- Introduceer het onderwerp klassikaal. Wat weten de leerlingen van het onderwerp? Wat verwachten ze in de tekst te lezen?
- Vraag de leerlingen welk leesdoel ze hebben (of geef ze het gegeven leesdoel) en bespreek de uitleg. Wijs de leerlingen zo nodig op de strategiekaart *Ophelderen van onduidelijkheden*.

- Leerlingen die dat aankunnen gaan zelfstandig aan de slag. Zij werken (indien mogelijk) in drietallen met de tekst en het werkblad Actief lezen met de sleutelvragen en maken daarna een 4-2-2-schema bij de tekst (opdracht 2). Bij opdracht 3 kijken de leerlingen naar mogelijk onbekende woorden in de tekst.
- Begeleid zelf een instructiegroepje. Maak daarbij gebruik van de modeltekst, de sleutelvragen en de hulpvragen. De leerlingen kunnen daarnaast de strategiekaart *Ophelderen van onduidelijkheden* gebruiken. Laat de leerlingen na verlengde instructie zelf werken aan opdracht 2 en 3. Opdrachten 4, 5 en 6 zijn extra opdrachten. Bedenk van tevoren welke van deze opdrachten je kiest (mag uiteraard ook allemaal) en kijk daarbij naar wat er mogelijk is en wat jouw klas aankan. Extra opdracht 4 kan voor kinderen die het thuis moeilijk hebben confronterend zijn.
- Nabespreking: check of lesdoel en leesdoel bereikt zijn. Laat de leerlingen eventueel zelf hun antwoorden controleren en bespreek waar ze moeite mee hadden.
- Neem de werkbladen Actief lezen in om inzicht te krijgen in het werk van de verschillende groepjes.

OPDRACHT 1

klassikaal/
drietallen

Actief lezen en sleutelvragen beantwoorden

1. Introduceer het onderwerp klassikaal. Wat weten de leerlingen over kinderen die geen veilig thuis hebben en over Stichting Het Vergeten Kind? Wat verwachten ze in de tekst te lezen?
2. Geef uitleg over de werkwijze bij Actief lezen. Bespreek de lesdoelen. Vertel ook wat het leesdoel is. **Leesdoel:** De leerlingen kunnen vertellen wat bedoeld wordt met vergeten kinderen. Ook kunnen ze vertellen hoe het komt dat die kinderen zich vergeten voelen en wat Stichting Het Vergeten Kind doet om deze kinderen te helpen.
3. Werk klassikaal of in groepjes bij het lezen van de tekst. Maak gebruik van onderstaande modeltekst, de sleutelvragen en de hulpvragen.
4. De leerlingen gaan daarna zelfstandig aan de slag. Bespreek klassikaal de antwoorden op de sleutelvragen.

Modelen

Modeltekst

Modelen van de inleiding en begin van het tweede stukje m.b.t. actief lezen en ophelderen van onduidelijkheden:

Zeg bijvoorbeeld het volgende: *De titel van de tekst is: **Ieder kind een liefdevol thuis**. Oh, daar ben ik het wel mee eens. Ik vind dat iedereen in een liefdevol huis zou moeten wonen, een huis waarin veel liefde is. Ik weet alleen niet of met deze titel bedoeld wordt dat alle kinderen dat al hebben of dat ze het zouden moeten hebben. Maar daarover lees ik vast meer in de tekst. Ik kijk ook even naar de kopjes van de stukjes. Het eerste kopje is:*

Geen veilig thuis. Daar komt het woord 'thuis' weer terug. Misschien dat er dus toch kinderen zijn die niet in een liefdevol huis wonen. Het volgende kopje is: **Vergeten kinderen.** Zouden er kinderen zijn die vergeten zijn? Of bedoelen ze misschien dat ze niet vergeten mogen worden? Dan zie ik het kopje **Heppie gevoel.** Het woord 'heppie' ken ik eigenlijk niet, maar als ik het hardop zeg, klinkt het als het Engelse 'happy', dus vrolijk of blij. Misschien bedoelen ze dat ook. Dat mensen weer een happy gevoel moeten krijgen. In de tekst staat misschien wel hoe ze dat dan gaan doen. Ik ben benieuwd. En dan is het laatste kopje: **De Week van het Vergeten Kind.** Daar heb ik nog nooit van gehoord. Misschien dat in die week kinderen juist vergeten worden? Of zouden ze dan juist niet vergeten moeten worden? Ik ga maar gewoon lezen. Dan kom ik er vast wel achter wat ermee bedoeld wordt.

Uit onderzoek blijkt dat Nederlandse kinderen de gelukkigste kinderen van de wereld zijn. Oh, dat wist ik niet. Ik kan me er wel iets bij voorstellen. Nederland is best een rijk land. Alle kinderen kunnen naar school. En volgens mij zijn er weinig mensen die in armoede leven. **Maar helaas geldt dit niet voor alle kinderen in Nederland.** Deze zin begint met het signaalwoord Maar. Dat betekent dat er dan een tegenstelling volgt. Veel kinderen in Nederland zijn gelukkig, maar er zijn ook kinderen die zich niet gelukkig voelen. Ik lees even door om te kijken om welke kinderen het dan gaat. **Voor een grote groep kinderen is het thuis niet veilig.** Blijkbaar zijn er dus veel kinderen voor wie het thuis niet veilig is. Als je niet veilig bent, dan is er dus gevaar. Ik ben benieuwd wat voor gevaar dat dan is en hoe dat dan komt. **Hun ouders hebben dan bijvoorbeeld veel zorgen. En daardoor hebben ze niet altijd veel tijd of aandacht voor hun kinderen.** Oh, ik zie het verwijfwoord 'ze'. Ik kijk even goed naar de zin en naar de zin ervoor. Ik denk dat het verwijft naar ouders. Dat past ook goed in deze zin. Die ouders hebben dus zoveel zorgen dat ze dan geen tijd hebben voor hun kinderen. Dat snap ik. En dan zie ik ook een woord dat ik niet heel goed ken: aandacht. Ik weet niet precies wat het is. Misschien dat het iets te maken heeft met denken aan de kinderen? Ze hebben dus geen tijd om aan de kinderen te besteden. Dat is niet fijn voor die kinderen. **En heel soms worden kinderen thuis verwaarloosd of mishandeld.** Hier zie ik ook twee woorden die ik niet goed ken: verwaarlozen en mishandelen. Verwaarlozen ken ik niet. Maar ik zie het woord in de woordenlijst onderaan de tekst staan. Het is: niet goed voor iets of iemand zorgen. En in het woord mishandelen herken ik het woord 'mis', dat is 'fout'. En 'handelen' dat is 'doen'. Er wordt dus iets gedaan met die kinderen wat niet goed is, denk ik. Zou dat het kunnen zijn? **Stichting Het Vergeten Kind helpt deze kwetsbare kinderen, zodat ze zich wat minder eenzaam en verdrietig voelen.** Ik zie in deze zin weer een woord staan dat ik niet ken: de stichting. Ik kan zo aan het woord niet zien wat het kan betekenen. Ik zie wel dat zij dus kinderen willen helpen. Oh, ik zie het woord in de woordenlijst onderaan de tekst staan. Het is een groep mensen die samen iets wil doen. En in dit geval is dat dus het helpen van die kwetsbare kinderen. In de zin staat ook waarom ze dat doen. Ik zie het signaalwoord 'zodat' staan en daarna volgt de reden. Ze helpen deze kinderen, zodat die zich wat minder eenzaam en verdrietig voelen. Dus dat is waarom ze het doen. Dat klinkt wel heel belangrijk en het is goed dat dat gebeurt. Ik denk dat de tekst mij nog meer over deze kinderen en over deze stichting gaat vertellen. Ik ben heel benieuwd.

Wat hebben jullie mij horen doen? Ik dacht hardop na over de tekst. Ik stelde ook vragen aan mezelf. Dat hoort bij actief lezen. Als je actief leest, sta je ook stil bij onbekende woorden. En ik heb ook steeds gekeken naar verbanden in de tekst. Daarbij heb ik gelet op verwijfwoorden en signaalwoorden.

Laat een van de leerlingen hardop denkend het volgende stukje lezen.

Leg uit: als je in je groepje actief aan het lezen bent, ga je ook de sleutelvragen bij de tekst bespreken. In de tekst zie je na elk stukje een of meer nummers staan. Bij elk nummer hoort een sleutelvraag.

Let op: De hulpvragen bij de sleutelvragen hieronder zijn bedoeld als extra aanwijzingen bij de sleutelvragen.

Gebruik de hulpvragen alleen als deze relevant zijn voor de leerlingen. Als de leerlingen de sleutelvraag direct kunnen beantwoorden is een hulpvraag waarschijnlijk niet nodig.

Sleutelvragen en hulpvragen

Inleiding

Sleutelvraag 1: Voor wie zet Stichting Het Vergeten Kind zich in?

Hulpvraag 1a: Lees regel 2-5 nog een keer.

Hulpvraag 1b: In regel 5 staat het woord *deze*. Waarnaar verwijst *deze*? (verbanden)

Hulpvraag 1c: Wat betekent het woord **kwetsbaar** in regel 5? (ophelderen van onduidelijkheden)

Geen veilig thuis

Sleutelvraag 2: 100 duizend kinderen hebben geen veilig thuis. Vaak komt dat doordat ouders problemen hebben. Noem twee voorbeelden van problemen die in de tekst genoemd staan.

Hulpvraag 2a: Lees regel 9-15 nog een keer.

Hulpvraag 2b: Let op signaalwoorden die een opsomming aangeven in dit stukje. Dat zijn signaalwoorden als *en*, *of* en *ook*. (verbanden)

Hulpvraag 2c: Let op het signaalwoord *doordat* in regel 9, daarna staat waardoor iets gebeurt. In regel 10 staat *Hierdoor* en in regel 12 staat *daardoor*. Na deze woorden wordt staat wat er door die dingen gebeurt. (verbanden)

Vergeeten kinderen

Sleutelvraag 3: Waarom heten deze kwetsbare kinderen 'vergeten' kinderen?

Hulpvraag 3a: Lees regel 17-18 nog een keer.

Hulpvraag 3b: In regel 18 staat het signaalwoord *Maar* wat een tegenstelling aangeeft. (verbanden)

Heppie gevoel

Sleutelvraag 4: Waar wil Stichting het Vergeten Kind voor zorgen?

Hulpvraag 4: Lees regel 28-30 nog een keer. Wat staat daar over de stichting?

Sleutelvraag 5: Op welke manieren helpt Stichting het Vergeten Kind de kwetsbare kinderen? Geef twee voorbeelden die in de tekst genoemd worden.

Hulpvraag 5a: Lees regel 29-33.

Hulpvraag 5b: Let op de signaalwoorden in dit stukje. In regel 30 staat het woord *Maar*, wat betekent dat er een tegenstelling is. In regel 31 staat het woord *doordat* en na dit woord lees je waardoor iets gebeurt. En in regel 35 staat het woord *hoewel* wat weer betekent dat er een tegenstelling is. (verbanden)

De Week van het Vergeten Kind

Sleutelvraag 6: Waarom wordt De week van het Vergeten Kind georganiseerd?

Hulpvraag 6a: Lees regel 41-42. Wat wordt hier verteld over de Week van het Vergeten Kind?

Hulpvraag 6b: Lees de laatste regel van dit stukje. Wat wil Stichting Het Vergeten Kind?

Na het lezen

Sleutelvraag 7: Hoe zou jij of jullie klas Stichting het Vergeten Kind kunnen helpen om vergeten kinderen een Heppie gevoel te geven?

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 2

klassikaal/
drietallen

Sleutelschema

4-2-2-schema

Sleutelschema: een 4-2-2-schema maken

Laat de leerlingen in groepjes werken. Ze vullen het 4-2-2-schema in. Ze noteren bij elk stukje dingen die ze eerder nog niet wisten. Ze noteren verder twee dingen ze interessant vinden om te weten en tot slot bedenken ze twee vragen bij de tekst.

Bespreek de gemaakte 4-2-2-schema's klassikaal na. Welke dingen zijn genoemd en welke vragen zijn bedacht?

OPDRACHT 3

drietallen/
klassikaal

Vragen over woorden in de tekst beantwoorden

De leerlingen beantwoorden vragen over de betekenis van enkele woorden in de tekst en geven aan hoe ze achter die betekenis zijn gekomen,.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 4

drietallen/
klassikaal

Wat maakt een huis liefdevol?

De leerlingen bedenken wat een huis liefdevol maakt. Geef elke leerling een aantal post-its. Voor een heel hartenhuis heb je 90 post-its in totaal nodig (63 gele en 27 roze). Op de post-its schrijven ze in een paar woorden op wat een huis liefdevol maakt. Wanneer iedereen dat gedaan heeft, maak je samen met de kinderen met alle post-its op een groot vel papier jullie eigen liefdevolle huis. Geef het huis een mooi plekje in de klas.

OPDRACHT 5

drietallen/
klassikaal

Oefenen met de woorden uit de tekst (extra opdracht)

De leerlingen maken de kruiswoordpuzzel in drietallen. Bespreek de opdracht klassikaal. Hebben de leerlingen het woord gevonden? Welke mooie zinnen zijn er met dit woord bedacht?

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

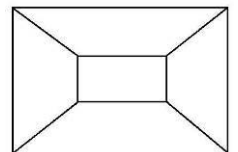
OPDRACHT 6

drietallen/klassikaal

Denk mee (extra opdracht 3)

De leerlingen bedenken in groepjes ideeën voor een actie om geld op te halen voor Het Vergeten Kind. Ze werken volgens de werkvorm **placemat**. In elk groepje bedenkt iedere leerling een idee. Dat schrijft hij in een van de vier vakken aan de zijkant. Vervolgens bespreken ze in het groepje met elkaar wat ieder in zijn eigen vak heeft opgeschreven en bepalen ze gezamenlijk wat ze met elkaar het leukste of meest haalbare idee vinden. Dat komt uiteindelijk in het middelste vak. Na het bepalen van het beste idee, bedenken de groepjes wat er allemaal nodig is om het idee uit te voeren.

Bespreek klassikaal de placemats van de groepjes. Welke leuke ideeën zijn naar boven gekomen? Bepaal gezamenlijk de beste of meest bijzondere ideeën. Eventueel kan een idee ook altijd echt uitgevoerd worden. Maar dat is afhankelijk van de situatie op school.

Werkblad Actief Lezen

Groepje van: _____

Leesdoel: Na het lezen van de tekst weet ik _____

Aantekeningen bij de stukjes

Noteer hieronder belangrijke informatie, onbekende woorden en eigen vragen. Schrijf ook de antwoorden van de sleutelvragen op.

Inleiding

Antwoord op sleutelvraag 1: _____

Geen veilig thuis

Antwoord op sleutelvraag 2: _____

Vergeten kinderen

Antwoord op sleutelvraag 3: _____

Heppie gevoel

Antwoord op sleutelvraag 4: _____

Antwoord op sleutelvraag 5: _____

De Week van het Vergeten Kind

Antwoord op sleutelvraag 6: _____

Na het lezen

Antwoord op sleutelvraag 7: _____

Antwoorden

OPDRACHT 1 Actief lezen en sleutelvragen beantwoorden

Tijdens het lezen	
Inleiding	1. Voor wie zet Stichting Het Vergeten Kind zich in? <i>Voor kinderen voor wie het thuis niet veilig is.</i>
Geen veilig thuis	2. 100 duizend kinderen hebben geen veilig thuis. Vaak komt dat doordat ouders problemen hebben. Noem twee voorbeelden van problemen die in de tekst genoemd staan. <i>Ze zijn bijvoorbeeld verslaafd of hebben te weinig geld.</i>
Vergeten kinderen	3. Waarom heten deze kwetsbare kinderen 'vergeten' kinderen? <i>Omdat ze zich vergeten voelen. Het is niet zo dat ze écht vergeten zijn, maar zo voelen ze zich. Ze voelen zich niet begrepen, gehoord of gezien.</i>
Heppie gevoel	4. Waar wil Stichting het Vergeten Kind voor zorgen? <i>Stichting het Vergeten Kind wil ervoor zorgen dat ze op kunnen groeien in een veilig en liefdevol huis. En dat ze zich niet meer alleen en vergeten voelen.</i> 5. Op welke manieren helpt Stichting het Vergeten Kind de kwetsbare kinderen? Geef twee voorbeelden die in de tekst genoemd worden. <i>Het Vergeten Kind organiseert allerlei activiteiten zoals een dagje uit, vakanties en weekendjes weg. Ook is er een Heppie Box om samen met ouders en andere kinderen leuke dingen binnen en buiten te doen.</i>
De Week van het Vergeten Kind	6. Waarom wordt deze week georganiseerd? <i>Om aandacht te vragen voor kwetsbare kinderen in Nederland. En om te laten zien wat er voor hen gedaan wordt.</i>
Na het lezen	
	7. Hoe zou jij of jullie klas Stichting het Vergeten Kind kunnen helpen om vergeten kinderen een Heppie gevoel te geven? <i>Eigen antwoord.</i>

OPDRACHT 3

1. C. de zorg
2. B. als je ergens niet mee kunt stoppen
3. B. groeien
4. C. regelen
5. A. iets wat je kunt doen
6. C. iemand die voor zijn werk anderen helpt
7. 1. niet waar
2. niet waar
3. waar
4. waar
5. niet waar
6. waar

OPDRACHT 5

1	m	i	s	h	a	n	d	e	l	e	n									
2	p	l	e	e	g	g	e	z	i	n										
3			h	u	l	p	v	e	r	l	e	n	e	r						
4	v	e	r	s	l	a	a	f	d											
5				a	a	n	d	a	c	h	t									
6					k	w	e	t	s	b	a	a	r							
7					a	c	t	i	v	i	t	e	i	t						
8								o	r	g	a	n	i	s	e	r	e	n		
9	v	e	r	w	a	a	r	l	o	z	e	n								
10					z	i	c	h		o	n	t	w	i	k	k	e	l	e	n

Het gezochte woord is: **liefdevol**.